

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 36564
Nom: Polítiques de gènere i teoria del discurs
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1333 - Grau en Comunicació Audiovisual	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	3	Primer quadrimestre
1937 - Doble Grau en Comunicació Audiovisual i Periodisme	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	2	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1333 - Grau en Comunicació Audiovisual	Discurs, ideologia i pensament	OBLIGATÒRIA
1937 - Doble Grau en Comunicació Audiovisual i Periodisme	Segon Curs (Obligatori)	OBLIGATÒRIA

COORDINACIÓ

EL KETITI YAHMEDI AOULATEF

RESUM

Polítiques de Gènere i Teoria del Discurs és una assignatura obligatòria del Grau en Comunicació Audiovisual i del Doble Grau en Comunicació Audiovisual i Periodisme que forma part de la matèria "Discurs, ideologia i pensament".

Estudi de les determinacions històric-polítiques, socioeconòmiques, ideològiques i discursives que articulen el gènere com a tecnologia social, factor crucial en la plasmació tant de la individualitat com de l'imaginari col·lectiu en funció del manteniment de condicions de desigualtat i vulnerabilitat social. Visió analítica de les principals escoles, moviments, tendències i autors del pensament filosòfic contemporani. Estudi dels principals paradigmes filosòfics del segle XX. Abordar els processos comunicatius entenent-los com a elements de la dinàmica cultural. L'anàlisi de continguts es vincula així a la relació pragmàtica i contextualitzada entre emissors i receptors, amb especial atenció al problema de la cultura popular contemporània, per a arribar a una avaluació sociocultural de la comunicació amb especial insistència en els seus efectes crítics a nivell ideològic.

L'assignatura ofereix una introducció als estudis de gènere i a les seues principals aportacions en l'àmbit de la teoria del discurs i la comunicació audiovisual. El seu objectiu és analitzar com es construeixen i reproduïxen les identitats de gènere a través de pràctiques discursives i dels diferents mitjans tecnològics de comunicació, com ara les imatges, la narrativa audiovisual i el llenguatge, tant oral com escrit. Des d'una perspectiva de transversalitat de gènere i interseccionalitat, s'examinen les connexions entre el llenguatge, la imatge i l'imaginari col·lectiu, així com la seua influència en la formació d'identitats de gènere, la perpetuació d'estereotips i la generació de desigualtats socials en diverses cultures. A més, s'aborden els factors històric-polítics, socioeconòmics, ideològics i discursius que configuren el gènere com una tecnologia social, element clau en la construcció tant de la individualitat com de l'imaginari col·lectiu.

CONEIXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

Aquesta assignatura no requereix coneixements previs.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENTATGE

1333 - Grau en Comunicació Audiovisual

Capacitat per a actuar defenent una cultura de la pau i respectant els drets fonamentals en els processos de la comunicació, en concret la igualtat entre dones i hòmens en tots els tractaments informatius, interpretatius, sígnicos, dialògics i opinatius de la comunicació.

Capacitat per a buscar, seleccionar, llegir, interpretar i analitzar textos i documents tant escrits com audiovisuals (capacitat analítica, sintètica i crítica) .

Capacitat per a experimentar i innovar per mitjà del coneixement i l'ús de mètodes i tècniques aplicats.

Coneixement dels diversos llenguatges, codis i modes de representació propis dels distints mitjans tecnològics i audiovisuals: fotografia, cine, ràdio, televisió, vídeo i imatge electrònica, internet, etc. a través de les seues propostes estètiques i industrials, a més de la seua rellevància social i cultural i la seua evolució al llarg del temps, que haurà de generar la capacitat per a analitzar relats i obres audiovisuals, considerant els missatges icònics com a textos i productes de les condicions sociopolítiques i culturals d'una època històrica determinada.

Iniciativa, creativitat, credibilitat, honestedat, imatge, esperit de lideratge i responsabilitat tant de manera individual com corporatiu.

Que els estudiants manifesten respecte solidari per les diferents persones i pobles del planeta, així com coneixement dels grans corrents culturals en relació amb els valors individuals i col·lectius i respecte pels drets humans.

Que els estudiants sàpien aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i

posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.

Que els estudiants siguen capaços de treballar en equip, de comunicar les pròpies idees i d'integrar-se en projectes comuns destinats a l'obtenció de resultats.

Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreglar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Els paradigmes fonamentals en els estudis de gènere

Els paradigmes fonamentals que han donat forma als estudis de gènere, un camp interdisciplinari que analitza com les diferències i desigualtats entre els gèneres es construeixen, reproduïxen i transformen en les societats. S'han desenrotllat teories que expliquen com les identitats i rols de gènere són producte de processos històrics, culturals i simbòlics, i com estos influïxen en l'organització social i en la vida quotidiana

1.1 Història del feminisme

1.2 Teoria crítica feminista

1.3 Teoria i perspectiva de gènere en la comunicació

2. Gènere, ideologia i narrativa fílmica

Explorar la relació entre el discurs cinematogràfic i la perpetuació d'estereotips i desigualtats de gènere implica analitzar el cinema com un llenguatge audiovisual que es desenrotlla dins d'una complexa xarxa de relacions de poder. En este entramat intervenen diverses tecnologies socials, com la indústria cultural, les ideologies predominants, les polítiques culturals i les dinàmiques del mercat econòmic. La creació cinematogràfica es veu influenciada per este context, del qual s'alimenta, i al seu torn produïx un discurs simbòlic que sol reflectir i reforçar la ideologia hegemònica i la seua visió de la societat.

2.1 El concepte de ideologia en els plantejaments de Louis Althusser i Jean Baudrillard

2.2 De la Tecnologia del sexe (Michel Foucault) a la Tecnologia de gènere de (Teresa De Lauretis).

2.3 Teoria fílmica feminista

2.4 Metodologia d'anàlisi fílmica de Laura Mulvey

3. Gènere i indústria cultural

S'examina com la indústria cultural influïx en la formació d'estereotips de gènere, l'assignació de rols soci-sexuals i la reproducció de desigualtats. Es presta especial atenció als processos de reificació i alienació presents en diferents formats audiovisuals, com ara la publicitat, la telenovel·la i els programes de telerealitat, analitzant el seu impacte en la percepció i representació dels gèneres en la societat contemporània.

3.1 Anàlisi feminista del sexisme en els mitjans audiovisuals

3.2 Aportacions crítiques de Michelle Mattelart sobre els estereotips de gènere en la indústria cultural

3.3 La telenovel·la com a mecanisme de perpetuació d'estereotips de gènere

4. Gènere i llenguatge

Es destaca el paper central del llenguatge en la configuració de les representacions dels rols femenins i masculins. S'explora com els conceptes de "dona" i "home" adquirixen significats específics en diferents contextos culturals, subratllant que les identitats de gènere es construeixen social i històricament a través de l'ús del llenguatge. A més, s'examina el sexisme present en les expressions lingüístiques i els reptes que això planteja actualment en els àmbits acadèmic, mediàtic i polític.

4.1 El llenguatge com a matriu de la diferència sexual

4.2 El sistema sexe/gènere en el llenguatge

4.3 Introducció al llenguatge inclusiu

5. Gènere i Intel·ligència Artificial Generativa

El biaix de gènere en la intel·ligència artificial i el paper d'esta tecnologia en la representació de les identitats de gènere. S'examinen diverses pràctiques socials que sorgixen i es propaguen mitjançant l'ús d'esta tecnologia. A més, es destaca el potencial de la intel·ligència artificial per a generar continguts amb perspectiva de gènere, contribuint així a la promoció d'una cultura de pau i equitat.

5.1 El biaix de gènere en els sistemes d'intel·ligència artificial

5.2 Pràctiques socials emergents i la seua difusió a través de la intel·ligència artificial

5.3 Potencial de la intel·ligència artificial per a la creació de continguts amb enfocament de gènere i promoció de l'equitat

6. Gènere i representació al cinema de directores àrabs

Es proposa un recorregut crític per l'obra de cineastes que han transformat la mirada sobre la dona i les identitats de gènere en el món àrab. A través de l'anàlisi d'algunes obres cinematogràfiques s'explora com les cineastes aborden temes com l'autonomia femenina, la lluita contra la censura, la sexualitat, l'amistat i la resistència enfront de les restriccions socials.

6.1. Representació de la dona i les identitats de gènere al cinema àrab

6.2 Introducció al cinema de directores àrabs

6.3 Gènere, cos i sexualitat al cinema d'autoria femenina

Resultats d'aprenentatge

Estos continguts es plasmaran en els següents resultats d'aprenentatge:

- Conèixer els codis i maneres de representació propis de la comunicació audiovisual.
- Identificar la rellevància social cultural i històrica de les propostes estètiques de les indústries audiovisuals.
- Dur a terme anàlisi de relats i obres audiovisuals.
- Aplicar les tècniques i processos de producció i difusió audiovisuals en les seues diverses fases.
- Planificar recursos humans.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria	45,00
Pràctiques a l'aula	15,00
Total hores	60,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	35,00
Estudi i treball autònom	25,00
Resolució de casos pràctics	30,00
Total hores	90,00

METODOLOGIA DOCENT

Activitats presencials

La docència presencial seguirà les següents metodologies:

- **Lliçó magistral:** centrada fonamentalment en l'explicació general de la matèria i les necessàries acotacions metodològiques. Està orientada a oferir una visió integral sobre la relació entre els processos comunicatius i la construcció social de les identitats i rols de gènere. En esta sessió, s'aborden els principals enfocaments teòrics i metodològics que permeten comprendre com el llenguatge, les imatges i els productes mediàtics contribuïxen a la reproducció d'estereotips i desigualtats de gènere, així com les possibilitats de transformació cap a una comunicació més igualitària i lliure de discriminació.
- **Resolució de problemes teoricopràctics:** es basa en l'anàlisi i abordatge de situacions reals o simulades que permeten a l'estudiantat aplicar els conceptes i teories apresos sobre gènere en contextos comunicatius. Este enfocament promou la integració de coneixements teòrics amb habilitats pràctiques, afavorint el desenrotllament d'un pensament crític i reflexiu davant els desafiaments actuals en la comunicació amb perspectiva de gènere.
- **Estudi i anàlisi de casos:** este enfocament permet a l'estudiantat aplicar els conceptes teòrics apresos a contextos concrets, promovent una comprensió crítica i contextualitzada dels fenòmens comunicatius. El procés inicia amb la selecció de casos rellevants, els quals poden abordar des de representacions mediàtiques fins a situacions de desigualtat o discriminació en diferents entorns comunicatius.
- **Exposició en aula i treball per grups:** esta metodologia combina la presentació oral de continguts amb l'aprenentatge col·laboratiu, fomentant la participació activa, el pensament crític i la construcció col·lectiva del coneixement. Esta modalitat no sols reforça la comprensió dels temes tractats, sinó que també desenrotlla habilitats comunicatives, de treball en equip i de lideratge, fonamentals per a l'anàlisi i la transformació de les pràctiques comunicatives des d'una perspectiva de gènere.
- **Debats i seminaris:** s'orienta a la construcció col·lectiva de coneixement crític a partir de la discussió i l'intercanvi de perspectives sobre els principals desafiaments que planteja la igualtat de gènere en els processos comunicatius. El desenrotllament dels debats fomenta la participació activa, el respecte per la diversitat d'opinions i l'argumentació fonamentada, permetent a l'alumnat confrontar idees, qüestionar estereotips i desnaturalitzar pràctiques comunicatives sexistes. A través de la revisió de casos, materials audiovisuals, campanyes i textos acadèmics, es promou l'anàlisi crítica dels missatges mediàtics i la identificació de bones pràctiques en la construcció de discursos igualitaris.

Activitats no presencials

L'alumnat desenrotllarà les següents activitats no presencials:

- **Estudi i treball autònom:** promou que l'estudiantat assumisca un rol actiu i responsable en el seu propi procés d'aprenentatge. Esta estratègia implica la realització de lectures, anàlisis de materials, elaboració de treballs escrits i projectes individuals fora de l'aula, permetent

aprofundir en els continguts teòrics i pràctics abordats en classe. L'alumnat gestiona el seu temps, selecciona recursos, organitza la informació i desenrotlla competències d'investigació i pensament crític, aplicant els conceptes de gènere i comunicació a situacions reals o simulades

- **Elaboració de treballs en grup:** es fonamenta en l'aprenentatge cooperatiu i la construcció col·lectiva del coneixement, promovent la participació activa, el respecte a la diversitat i el desenrotllament d'habilitats comunicatives i socials. Esta metodologia implica la conformació d'equips heterogenis en els quals cada integrant assumix rols i responsabilitats específiques per a investigar, analitzar i presentar temes vinculats a la igualtat de gènere i la comunicació.
- **Resolució de casos pràctics:** es basa en l'anàlisi i abordatge de situacions reals o simulades que reflectixen problemàtiques actuals relacionades amb la desigualtat, els estereotips i el sexisme en els processos comunicatius. L'alumnat s'enfronta a casos concrets que requerixen identificar els factors de gènere involucrats, analitzar les causes i conseqüències des d'una perspectiva crítica i proposar solucions fonamentades en els marcs teòrics i normatius estudiats.

Innovació educativa

Esta assignatura s'adscriu al projecte d'innovació educativa PEE-3900174 "Per una tecnologia igualitària i inclusiva. Conscienciar sobre el biaix de gènere en les aplicacions digitals i la intel·ligència artificial" i segueix les activitats aprovades al respecte pel Servei de Formació Permanent i Innovació Educativa (SFPIE), entre les quals destaquen: 1. Implantar metodologies docents proactives, en el si de l'equip, que incentiva la motivació de l'estudiantat cap a l'aprenentatge des d'un enfocament de gènere; 2. Crear recursos curriculars des d'una perspectiva de gènere.

Objectius de Desenvolupament Sostenible

Esta assignatura té en compte especialment els següents Objectius de Desenvolupament Sostenible:

- **ODS 4, Educació de qualitat.** Meta 7, que l'alumnat adquireisca els coneixements teòrics i pràctics necessaris per a promoure el desenvolupament sostenible, els drets humans, la igualtat de gènere, la promoció d'una cultura de pau i no violència, la ciutadania mundial i la valoració de la diversitat cultural, i la contribució de la cultura al desenvolupament sostenible.
- **ODS 5, Igualtat de gènere.** Meta 1, posar fi a totes les formes de discriminació contra totes les dones i les xiquetes a tot el món.

AVALUACIÓ

El sistema general de qualificacions seguirà la normativa de la Universitat de València aprovada pel Consell de Govern del dia 30 de maig del 2017. ACGUV 108/2017

Avaluació en la primera convocatòria

L'avaluació de l'assignatura en primera convocatòria es desenrotllarà del següent mode:

- **Prova escrita final (70%):** es basa en un sistema integral que valora tant el procés de treball en equip com el resultat final del producte presentat. S'avalua la planificació i execució de totes les fases del procés de producció, des de la idea inicial, la investigació i el guió, fins a la realització tècnica. Els criteris inclouen l'adequació a les instruccions i objectius de l'assignatura, l'ús del llenguatge inclusiu i els conceptes tècnics, la consulta de recursos proporcionats, l'originalitat i la pertinència de la proposta, així com la qualitat de la presentació final (tant escrita com audiovisual). És necessari superar aquest bloc per a aprovar l'assignatura. Esta prova és recuperable en la segona convocatòria.
- **Presentació d'esquemes, resums i textos proposats (20%):** l'avaluació de la presentació d'esquemes, mapes conceptuals i textos proposats es realitza mitjançant criteris clars i específics que valoren tant la comprensió i síntesi de la informació com la qualitat de l'expressió escrita i l'organització del contingut. Esta prova és recuperable en la segona convocatòria.
- **Valoració d'actitud i participació en la dinàmica de classe (10%):** es realitza mitjançant criteris que permeten observar el compromís, la disposició i la interacció de l'estudiantat a l'entorn d'aprenentatge. Els principals aspectes avaluats inclouen: Interés i entusiasme, participació activa, respecte i convivència i responsabilitat i compromís. Este bloc no és recuperable en la segona convocatòria.

Avaluació en la segona convocatòria

L'avaluació en segona convocatòria mantindrà, si fora el cas, les qualificacions obtingudes en els blocs aprovats en la primera. L'avaluació dels blocs suspesos o no presentats es realitzarà del següent mode:

- **Una prova escrita final (70%):** que avaluarà els coneixements adquirits, el domini dels marcs teòrics i conceptuals de la teoria de gènere, així com la seua aplicació en l'àmbit de la comunicació audiovisual. Per a aprovar l'assignatura, serà requisit indispensable obtindre una qualificació mínima de 5 sobre 10 en esta prova escrita.
- **Presentació d'esquemes, resums i textos proposats (20%):** l'avaluació de la presentació d'esquemes, mapes conceptuals i textos proposats es realitza mitjançant criteris clars i específics que valoren tant la comprensió i síntesi de la informació com la qualitat de l'expressió escrita i l'organització del contingut.
- **Valoració d'actitud i participació en la dinàmica de classe (10%):** este bloc no és recuperable en la segona convocatòria. Es mantindrà la qualificació obtinguda en la primera convocatòria.

Observacions

- Tant en l'examen com en la resta de proves, exercicis o treballs escrits s'exigirà correcció ortogràfica i gramatical. Cada falta comportarà una reducció de la qualificació obtinguda, que pot arribar fins al suspens.
- En el cas de comprovar-se plagi en un treball d'avaluació, este es podrà puntuar amb la qualificació numèrica de zero, amb independència del procediment disciplinari que es puga incoar i, si és procedent, de la sanció que siga procedent d'acord amb la legislació vigent.
- L'honradesa intel·lectual és vital en les comunitats acadèmiques, i per a la justa avaluació del treball de l'estudiantat. Tots els treballs presentats en este curs han de ser d'autoria original. No s'admetran treballs en els quals es faça ús de col·laboració fraudulenta o la composició amb l'ajuda d'intel·ligència artificial (ChatGPT o altres), excepte si la seua utilització forma part dels

continguts de l'assignatura o està autoritzada pel professorat que la impartix.

BIBLIOGRAFIA

Referències bàsiques:

- Bonorino Ramírez, Pablo Raúl. (2022). *Nuevas normatividades: inteligencia artificial, derechos humanos y género*. Dykinson.
- Butler, Judith (2023). *El género en disputa: El feminismo y la subversión de la identidad*. Paidós.
- Foucault, Michel (2024). *Historia de la sexualidad*, Tomo 1: La voluntad de saber. Siglo XXI.
- Mulvey, Laura (2002). *Placer visual y cine narrativo*. Episteme Ediciones. Madrid.
- Zecchi, Barbara (2014). *La pantalla sexuada*. Feminismos.

Referències complementàries:

- Barranquero Carretero, A., & Limón Serrano, N. (Eds.). (2017). *Comunicación y género: Nuevos discursos y viejas prácticas*. Fragua.
- Bodelón González, E., & Giménez-Salinas, A. (Eds.). (2015). *Género y medios de comunicación: Miradas feministas*. Tirant lo Blanch.
- Cobo, R. (2011). *Hacia una nueva política sexual: Las mujeres ante la reacción patriarcal*. Ediciones Cátedra.
- Federici, Silvia (2010). *Caliban y la Bruja, Mujeres, Cuerpo y Acumulación Originaria*, Traf. De Sueños
- Gayle, Rubin, (1986). "El tráfico de mujeres: Notas sobre la "economía política" del sexo", *Nueva antropología*, Vol.VIII, nº30.
- Marc Martínez, Isabel/Marinas, Leyre (2022). *Feminismos e industrias culturales*. Círculo de Bellas Artes.
- Mattelart, Michèle; Jordà, Joaquim. (2005). *Mujeres e industrias culturales, memorias de un pensamiento crítico*. Universidad de Sevilla.
- Rebollo Bueno, S., Pérez de Algaba, C., & Fernández Martínez, L. M. (Coords.). (2023). *Género y educación ante la manipulación de la comunicación*. Dykinson.
- Sábada, C., & Martínez, M. (2015). *Género y medios de comunicación: Representaciones, discursos y prácticas*. Editorial UOC.
- Varela, N. (2019). *Feminismo para principiantes* (Edición actualizada). Ediciones B.